

14. Pogrešani otroci

Novinarji poročajo o pogrešanih otrocih samo v primeru izrecnega soglasja skrbnikov. Brez soglasja skrbnikov lahko poročajo izjemoma, če je ogroženo otrokovo življenje, zdravje ali varnost.

15. Neustrezno delo institucij

Prispevki o neustreznem delu institucij in sistemskih nepravilnostih so v javnem interesu, njihovo razkrivanje je v korist otrok. Novinarji morajo posebej paziti, da otroku, ki se je kot žrtev ali priča znašel v morebitnih kršitvah pri delu teh institucij, ne povzročajo dodatne škode.

16. Test sorazmernosti

Novinarji si pri presoji, ali ima pravica javnosti do obveščenosti prednost pred otrokovo pravico do zasebnosti, pomagajo s testom sorazmernosti:

1. Ali je poseg v otrokovo pravico do zasebnosti nujen za to, da je javnost o dogodku obveščena?
2. Ali je poseg v otrokovo zasebnost edini mogoči način za obveščenost javnosti o dogodku?
3. Ali bo korist, ki jo bo od objave imela javnost, večja od škode, ki jo poseg v zasebnost povzroči otroku.

Izpolnjeni morajo biti vsi trije pogoji.

17. Osebe z omejeno opravilno sposobnostjo ali brez nje

Posebno skrb pri objavi prispevkov novinarji in uredniki posvečajo tudi ranljivi skupini odraslih, ki imajo omejeno opravilno sposobnost ali so brez nje in so v duševnem razvoju na ravni mlajših od 18 let starosti.

18. Izobraževanje

Naloga lastnikov ali vodstva medijev je, da poskrbijo, da se novinarji in uredniki, ki poročajo ali objavljajo prispevke o otrocih, izobražujejo na področjih, ki so pomembni za razumevanje celostnega razvoja otrok, otroštva in mladostništva (npr. razvojna psihologija, družinska in mladostniška dinamika, socialnovarstvene tematike).

Smernice za poročanje o otrocih

Vsebinska priprava smernic:

Ranka Ivelja – Novinarsko častno razsodišče

Špela Stare – Društvo novinarjev Slovenije

Sonja Merljak – Delo

Jana Vidic – Val 202

Franja Žist – Večer

Gojko Bervar – Novinarsko častno razsodišče

Alma Maruška Sedlar – Novinarsko častno razsodišče

Anton Toni Klančnik – Generalna policijska uprava Ljubljana

Sara Geiger Smole – v imenu vseh nevladnih organizacij, članic Središča ZIPOM

Zdenka Čebašek-Travnik – varuhinja človekovih pravic 2007–2013

Brankica Petković – Mirovni inštitut

Sandra Bašič-Hrvatinić – Fakulteta za humanistične študije

Jernej Rovšek – Varuh človekovih pravic RS

Liana Kalčina – Varuh človekovih pravic RS

Darja Groznik – ZPMS

Majda Struc – ZPMS

Oblikovala: Alenka Trovšek, www.alenkaart.si

Lektorirala: Barbara Skralovnik

Kraj in datum izdaje: Ljubljana, maj 2014

Število izvodov: 300

1. natis

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Središče ZIPOM delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada
Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, razvojne prioritete
Institucionalna in administrativna usposobljenost; prednostne usmeritve Spodbujanje razvoja
nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga.

Smernice

za poročanje

o otrocih

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Pri uporabi smernic je treba upoštevati naslednje dokumente:

- Ustava Republike Slovenije
- Konvencija OZN o otrokovih pravicah
- Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin Sveta Evrope
- Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah
- Zakon o medijih
- Zakon o varstvu osebnih podatkov
- Kodeks novinarjev Slovenije

1. Otrok

Otrok je oseba, mlajša od 18 let.

2. Otrokovi osebni podatki

Otrokovi osebni podatki so vse lastnosti, specifične okoliščine, sorodstvena in druga razmerja, na podlagi katerih lahko sklepamo, za koga gre.

3. Otrokova korist

Priprava in objava novinarskih prispevkov, v katerih so udeleženi otroci, mora vedno upoštevati največjo otrokovo korist. Novinarji in uredniki ravnajo skladno s tem načelom.

4. Otrokovo dostojanstvo

Novinarji in uredniki pri pripravi in objavi prispevkov o otrocih varujejo njihovo dostojanstvo. Skrbno varujejo tudi dostojanstvo otrok, ki med pripravo prispevka sodelujejo z novinarjem, a v njem niso omenjeni.

5. Varstvo otrokovih osebnih podatkov

Novinarji skrbno varujejo otrokove osebne podatke.

Še posebej so pozorni, da objava osebnih podatkov otroku in njegovi družini ne bi povzročila dodatne škode in stigmatizacije.

6. Soglasje otroka in skrbnikov

Soglasje otroka, staršev ali drugih skrbnikov ne odvezuje novinarja odgovornosti, da prispevek pripravi skladno z otrokovo največjo koristjo.

Novinarji posebej skrbno preverjajo podatke, ko obstaja sum, da starši ali skrbniki objavo v medijih skušajo izkoristiti za uveljavitev lastnih interesov.

7. Pogovor z otrokom

Novinar upošteva specifičnost pogovora z otrokom, zlasti njegovo starost, duševno in telesno zrelost, njegove osebne okoliščine ter psihofizično stanje v času pogovora. Upošteva tudi okoliščine, intenzivnost in vpliv dogodka na otroka.

Novinar z otrokom ravna kot s kompetentnim sogovornikom. Izogiba se vprašanjem, ki bi lahko škodovala njegovemu osebnostnemu razvoju. Skrbno izbira vprašanja in pazi, da otroka ne zapelje v zmoto ali ga po nepotrebnem ne vznemirja. Z vprašanji mu ne ponuja odgovorov.

Pogovor z otrokom praviloma poteka ob navzočnosti skrbnikov oziroma odraslih oseb, ki jim otrok zaupa.

8. Vsakdanje življenjske situacije

V primeru vsakdanjih življenjskih situacij, v katerih objava prispevka ne bi ogrozila otrokove koristi, novinarji lahko razkrijejo identiteto otroka. Gre za udejstvovanje in dosežke otrok na področjih športa, kulture, raziskovanja in drugih dejavnosti.

9. Občutljive življenjske situacije

Pri poročanju o nasilju, spolnih zlorabah, samomorih, nesrečah s tragičnim izidom, družinskih tragedijah in drugih okoliščinah, katerih razkritje bi dolgotrajno zaznamovalo otrokovo življenje in vplivalo na njegov osebnostni razvoj, novinarji:

- ne objavijo otrokovih osebnih in drugih podatkov (imena šole, vrtca in druge sorodne ustanove), ki bi omogočili razkritje otrokove identitete;
- ne objavijo podatkov o starših, skrbnikih in drugih udeležениh, tako da bi bilo mogoče otroka identificirati;
- z objavo fotografij in drugega zvočnega in slikovnega gradiva ne razkrijejo otrokove identitete.

V občutljivih življenjskih situacijah novinarji otroka praviloma ne vznemirjajo s prošnjami za izjave.

10. Otroci v postopkih

Ko novinarji poročajo o otrocih, udeležencih v sodnih ali drugih postopkih (postopki o stikih otrok s starši, razvezni, svetovalni, terapevtski, zdravstveni, socialnovarstveni, predkazenski ipd. postopki), morajo upoštevati otrokovo največjo korist.

11. Humanitarne akcije

V okviru humanitarnih akcij (z namenom gmotne ali druge pomoči) novinarji ne poročajo senzacionalistično. Pri vzburjanju sočutja javnosti ohranijo spoštovanje, dostojanstvo in obzirnost do otroka in drugih družinskih članov.

12. Vzgojno-varstvene, izobraževalne in zdravstvene ustanove

Novinarji ne pridobivajo izjav, snemajo ali fotografirajo otrok v šolah, vrtcih, bolnišnicah in drugih sorodnih ustanovah brez ustreznega dovoljenja ustanov oziroma skrbnikov.

13. Otroci javnih osebnosti

Otroci javnih osebnosti imajo enako pravico do zasebnosti kot drugi otroci.

